

Johnny Andreasson

Grundare av Runåbergs Fröer och ekologisk pionjär

Johnny Andreasson 1950, nomineras för sitt hängivna arbete med att bevara den genetiska mångfalden och främja den ekologiska fröodlingen i Sverige. Tillsammans med sin fru Barbro startade han Runåbergs Fröer 1982 i Runån, Ångermanland, med en vision om att erbjuda fröer av högsta kvalitet anpassade för nordiska förhållanden. Sedan 1987 har verksamheten drivits från Spekeröd på västkusten, där provodling av tusentals sorter lagt grunden för en unik kunskapsbank. Johnny och Barbro har själva provodlat nästan alla sorter i sortimentet.

Johnnys insats handlar om mer än bara fröhandel; det är en kamp för det "gröna kulturarvet". Genom att konsekvent fokusera på öppenpollinerade och frökonstanta sorter – såsom den unika tomatsorten '*Mei Wei*' och gurkan '*Xin Tai*', purpurkål '*Baltisk Röd*', '*Gammal Gotländsk*' haverrot – har han säkerställt att dessa resurser inte går förlorade till förmån för storskaliga hybrid sorter. Den historiska 'Linnétagetesen', med ursprungsfrö från Linnés trädgård i Småland, är en av flera unika sorter som inte är så lätta att hitta någon annanstans. Han har visat att dessa sorter ofta besitter en inneboende kraft och skörd som är fullt jämförbar med moderna alternativ, samtidigt som de ger odlaren friheten att ta eget utsäde.

Som ekologisk föregångare arbetade Johnny med "naturenlig odling" långt innan begreppet ekologiskt var etablerat. Hans filosofi bygger på vördnad för det levande och en balans mellan människa och natur. Hans författarskap, med boken *Runåbergs fröer – Grönsaker, kryddor och blommor för nordiska trädgårdar* (2013) som främsta verk, fungerar som en bibel för såväl yrkesodlare som entusiaster. Johnny har varit en av de mest betydelsefulla rösterna i Sverige när det gäller att utmana EU:s strikta frölagstiftning – ett system som enbart gynnar monokulturer och stora kemiföretag. Hans engagemang handlar i grunden om rätten till genetisk mångfald och att småskaliga odlare inte ska stängas ute av lagar anpassade för storskaligt industrijordbruk. Genom att envist fortsätta sälja och förespråka äldre sorter har han varit med och tvingat fram undantagsregler för så kallade "bevarandesorter" och "amatörsorter", vilket gjort det lagligt att sälja kulturarvsfröer i mindre skala. Han har genom artiklar och föreläsningar belyst faran med att patentera gener. Han menar att när fröer blir immaterialrättslig egendom förlorar mänskligheten kontrollen över sin egen livsmedelsförsörjning. Johnny betonar att fröer är ett gemensamt kulturarv, inte en industriprodukt.

Johnny är en av nyckelpersonerna i att mobilisera svenska odlare för ett fröupprop, bland annat genom samarbeten med organisationer som Sesam. När EU-kommissionen 2013 lade fram ett förslag till en ny, mycket strikt fröförordning, var Johnny en av de som tydligast förklarade de negativa konsekvenserna för trädgårdsodlare. Förslaget röstades senare ner i EU-parlamentet efter massiva protester från hela Europa. Runåbergs frökataloger har fungerat som mer än bara prislistor; de har varit pedagogiska manifest. I varje katalog och på hemsidan har han skrivit texter som förklarar varför det spelar roll varifrån fröet kommer. Genom att utbilda oss kunder om skillnaden mellan F1-hybrider (som inte går att ta eget frö ifrån) och öppetpollinerade sorter, har han gett makt tillbaka till de enskilda odlarna. "Fröfrågan är inte bara en trädgårdsfråga, det är en demokratifråga." – Detta citat sammanfattar väl Johnnys filosofi.

Strax efter 40-årsjubileet av företaget, slår de 2026, samman verksamheten med Nordfrö. Johnny visar att hans engagemang för en robust svensk fröförsörjning är lika starkt nu som för fyrtio år sedan.